

הכנסת
היועצת המשפטית לכנסת

(סימוכין : 113907-2024)
ירושלים, ד' בכסלו התשפ"ה
05 בדצמבר 2024

לכבוד
עו"ד אביטל סומפולינסקי
משנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-חוקתי)

שלום רב,

הנדון: ביקורי חברי כנסת במתקני כליאה ובמתקני מעצר

בעקבות פניות חוזרות ונשנות של חברי כנסת רבים הנתקלים בקשיים במימוש חובת הפיקוח שלהם על הרשות המבצעת, ובהמשך גם להחלטת בית המשפט בבג"ץ 3507/24 **ח"כ טיבי נ' השר לביטחון לאומי**, אני מתכבדת לפנות אלייך בנושא שבנדון:

1. ביקוריהם של חברי הכנסת במתקני כליאה ובמתקני מעצר של אסירים ושל עצורים מכל סוג, נעשים במסגרת תפקידם, לשם מילוי שליחותם הציבורית וכחלק מחובת הפיקוח שלהם כנציגי הציבור על עבודת רשויות השלטון.
2. למרות חשיבותה הבלתי ניתנת לערעור של חובת הפיקוח של חברי הכנסת, מפניוניהם אליי בכנסת הנוכחית, אני מצטערת לגלות כי מוערמים עליהם קשיים לא מבוטלים בבקשתם למימוש זכות הביקור הנובעת מחובת הפיקוח שלהם כאמור. קשיים אלה, הכוללים בירוקרטיה והיעדר מענה, מתגלעים ביחס לכל סוגי האסירים וכל סוגי העצירים.
3. על פניו, לעתים נראה כי לא רק זהותו או סיווגו של האסיר או העציר אצלו מתבקש הביקור היא העושה את ההבדל, אלא גם זהותו של חבר הכנסת המבקש, וכי המדיניות הנקטת על ידי המשרד ושירות בתי הסוהר אינה אחידה, כך שבקשות מסוימות נענות בחיוב, שעה שבקשות דומות להן נדחות ללא נימוק מספק.
4. כידוע לך, נושא ביקורי חברי הכנסת אצל אסירים ביטחוניים עמד בעבר במוקד הליך משפטי (בג"ץ ח"כ ג'בארין נ' הכנסת, 14/7/20; להלן: עניין ג'בארין). העתירה באותו עניין נמחקה אחרי שבית המשפט קיבל את המתווה שגיבש השר לביטחון לאומי דאז, לפיו נציג מכל סיעה יוכל לבקר אסירים ביטחוניים בתיאום מראש עם שירות בתי הסוהר. לכנסת, ליושב ראש הכנסת ה-23 ולי, מכוח תפקידי כיועצת משפטית לכנסת, הייתה ביקורת רבה על צמצום זכויותיהם של חברי הכנסת ביחס לביקורי אסירים ביטחוניים במסגרת המתווה הסייעתי ועמדנו על הקושי הטמון בו ביחס למימוש חובת הפיקוח. בדיון בנוסף על פסק הדין נקבע כי אין בו משום הלכה ושהכנסת והממשלה יבואו בדברים.
5. בתקופת כהונתה של הכנסת ה-24 נערך שיח משותף של יושב ראש הכנסת דאז עם השר לביטחון פנים דאז, ובסיומו גובש, כהוראת שעה לשנה, מתווה מוסכם לביקורי אסירים ביטחוניים על ידי חברי הכנסת.

6. ביום 8/1/23, טרם פקע המתווה המוסכם, הודיע השר לביטחון לאומי הנוכחי ליושב ראש הכנסת כי בכוונתו לבטלו ולשוב לפעול בהתאם למתווה הסייעתי. מכתבי בית הדין בבג"ץ 3507/24 **ח"כ טיבי נ' השר לביטחון לאומי** (להלן – עניין חבר הכנסת טיבי) עולה כי המשרד לביטחון לאומי ושירות בתי הסוהר מצהירים כי הם פועלים בהתאם למתווה זה.
7. עם זאת, בפניותיהם של חברי כנסת אליי¹ נטען כי מתווה זה אינו מופעל באופן אחיד, וכי בקשות מסוימות להיפגש עם אסירים ביטחוניים נענות בחיוב על אף שאינן עולות בקנה אחד עם המתווה הסייעתי. בית המשפט נדרש גם הוא לטענות אלו, ובהחלטתו מיום 1/12/24 בעניין חבר הכנסת טיבי ממשיכי הממשלה להודיע עד ליום 15/12/24 אם המתווה הסייעתי נשמר גם ביחס לאסירים ביטחוניים יהודים.
8. מכיוון שהטענות בדבר חוסר אחידות במדיניות לשכת השר והגופים הכפופים לו חוזרות על עצמן בפניות חברי הכנסת אליי לא רק ביחס לאסירים ביטחוניים, אלא גם ביחס לאסירים פליליים ולעצורים, אשר לגביהם אין מתווה כלשהו המצמצם את זכותם לביקור, ומכל מקום, לא ניתן לצמצמה בניגוד להוראות הדין – אבקש להיכנס לעובי הקורה ולבחון את הדברים.
9. כמו כן, על מנת שאוכל אף אני להתייחס לטענות אלה באמצעות נתונים עובדתיים אמנים, כהשלמה למידע שהתבקש בהחלטה בעניין חבר הכנסת טיבי ולשם בחינת דרכי הפעולה האפשריות של הכנסת כמוסד לפעול ביחס לנושא שבנדון, אבקש לקבל את הנתונים ביחס לבקשות של חברי הכנסת לקיום ביקורים במתקני כליאה ומעצר, בין אם תחת אחריות השב"ס ובין אם תחת אחריות המשטרה, וביחס לכל סוגי העצורים והאסירים, בשנתיים האחרונות (החל מיום 1/1/2023).
10. וביתר פירוט, אבקש לקבל לגבי כל בקשה של חבר הכנסת את הנתונים הבאים: שם חבר הכנסת הפונה; שם האסיר/ העצור אותו ביקש לבקר; הגוף תחתיו מצוי האסיר/ העציר במשמורת; מועד הפנייה; מועד המענה; אם נדחתה הבקשה – נימוקי הדחייה, אם אושרה הבקשה – מועד הביקור ומשכו.
11. לסיום הדברים אציין כי קיבלתי פניות מחברי הכנסת לגבי קושי במימוש חובת הפיקוח שלהם גם במתקני כליאה צבאיים, נושא שאף הביא את חבר הכנסת כסיף להגיש עתירה נגד שר הביטחון ונגד קצין משטרה הצבאית הראשית². העתירה נמחקה בסופו של דבר בשל אי צירוף הכנסת כמשיבה ובשל נכונות המשיבים לקיים שיג ושיח עם הכנסת בנושא העתירה, במטרה לגבש מתווה מוסכם לביקורים כאמור. שיח כזה אכן החל ביני ובין עו"ד איתי אופיר, היועץ המשפטי למשרד הביטחון, ואני תקווה כי נוכל להגיע לפתרון.

בכבוד רב,

שגית אפיק

העתק:

עו"ד אריאל סיוזל, היועץ המשפטי למשרד לביטחון לאומי

¹ ובעניין זה ראי מכתבי המצורף לעו"ד אריאל סיוזל, היועץ המשפטי למשרד לביטחון לאומי בעניין ביקור עצורים.
² בג"ץ 5389/24 **ח"כ עופר כסיף נ' שר הביטחון** (נבו 22.8.2024).